

Note despre premii

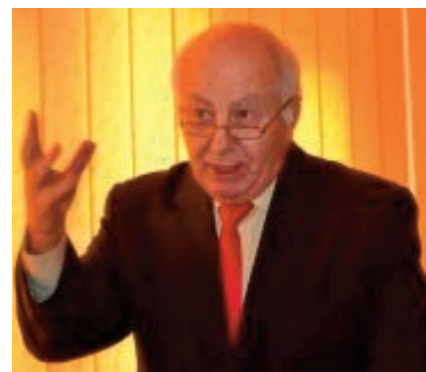
Acordarea de premii naște, aproape de fiecare dată, ru-moare. Dar ce este, în definitiv, un premiu? După caz, un stimu-lent, o recompensă, o recunoaș-tere. E stimulent pentru un debu-tant și pentru cineva care câștigă un concurs de creație într-un anu-mit gen sau specie (roman, nuve-lă, sonet etc.) ori pe o anumită temă. E recompensă și recunoaș-tere pentru cel ce are în spate o activitate și a atins un nivel care impune respect. Pe debutant îl lansează, pe cel cu activitate mai îndelungă îl consacră.

Înainte de Primul Război Mondial, visul autorilor români era – s-a spus – Premiul Năsturel (uneori anual, alteori quadrienal), acordat de Academie, care în 1913 atinsese valoarea de 12000 lei. L-au luat Alecsandri, Odobescu, Coșbuc, George Murnu (tra-ducătorul lui Homer). După răz-boi, odată cu intensificarea vieții literare și artistice, numărul pre-miilor a crescut. În 1922, de pildă, Societatea Scriitorilor Ro-mâni acorda patru premii: un pre-miu de poezie, de 6000 lei; un premiu de proză, de 4000 lei; un premiu pentru volumul de versuri al unui debutant, de 2000 lei (do-nația editorului S. Benvenisti); un premiu pentru cea mai bună poe-zie tipărită în reviste, de 2000 lei (donația lui Radu D. Rosetti, poet el însuși și jurist de succes). La banchetul din acel an al Societă-ții au fost anunțate alte „două noi premii literare”: unul instituit de Constantin Banu, ministrul Arte-lor, de 20000 lei, botezat „Pre-miul Brătescu-Voinești” și unul de 10000 lei, propus de Al. Mavrodî, publicistul și omul de

teatru, care urma să poarte nu-mele lui I. L. Caragiale (v. *Flacăra*, 7, nr. 25, 23 iunie 1922, p. 403). Ulterior, va crește atât lista premiilor, cât și a valorilor acestora, pentru a nu fi afectată de inflație. Societatea Scriitorilor Români a instituit Premiul „Nico-lae Filimon”, care să se decerneze din 5 în 5 ani, de 25000 lei, pen-tru o lucrare nedistinsă cu nici un premiu în acest interval. Pe lângă premiile vechi, pe lista sa apar acum Premiul „C. A. Rosetti”, de 20000 lei, pentru roman (susținut de ziarul *Viitorul*), Premiul de

Zigzaguri

poezie „Socec” de 10000 lei și Premiul „Ion Pavelescu” pentru sonet, de 1000 lei (v. „Premiile S. S. R.”, în *Universul literar*, nr. 7, 13 februarie 1927, p. 112). Alegerea se făcea de un comitet, indiferent dacă autorii își trimi-teau sau nu lucrările. Prin urmare, apăreau drept candidați și unii care n-aveau o atare intenție. Așa i s-a întâmplat, după publicarea *Cuvintelor potrivite*, lui Tudor Arghezi, care a lămurit situația printr-o notiță inclusă în revista sa: „Aflăm din ziare că la de-cernarea premiilor S. S. R. pre-miul de poezie a fost acordat d-lui Alfred Moșoiu împotriva d-lui Tudor Arghezi. Încunoștiințăm pe cei care nu știu, că S. S. R. își alege singură candidații fără să-i întrebe vreodată dacă țin la a-ceastă onoare și că d. T. Arghezi a aflat *post festum* că a candidat și că era pe cale să măhnească un poet” (v. „Premiile S. S. R.”, în *Bilete de papagal*, nr. 87, 18 mai 1928, p. 4). Un amănunt: votul se făcea cu bile.



Premiile de vîrf – cele mai rîvnite și mai discutate – erau, însă, Premiul național pen-tru poezie și Premiul național pentru proză, care au început, în 1924, cu două nume de scriitori capitali (Octavian Goga și Mihail Sadoveanu), dar, din păcate, n-au continuat la fel de bine. De exem-plu, după Goga au urmat Topîr-ceanu, Cincinat Pavelescu, Ion Minulescu. După Sadoveanu – Gheorghe Brăescu. Odată cu Mi-nulescu a fost premiat, pentru proză, Nicolae Iorga. Înțeles re-strictiv, cuvîntul „național” din ti-tlul premiului a dus la interpretări oscilante ca acesta: „D-l Nicolae Iorga trebuia premiat încă din primul an cînd s-a instituit acest premiu, dar tot este bine și în al unsprezecelea ceas. – A fost pre-miat și d-l Ion Minulescu, cu toate că opera d-sale nu ar cadra cu un premiu «național». – D-sa a scris cîteva volume de poezie și proză peste care nu se poate trece ușor. – Dar poemele d-sale, pline de muzicalitate, de fast verbal, de substantive exotice, de o nostal-gie impresionantă, au accente streine. – Nu vibrează sufletul românesc în versurile d-sale. – Totuși, d-sa era cel mai indicat

Constantin CĂLIN

Note despre premii

pentru premiu. – Romanțele pentru mai târziu, câteva din poemele volumului *De vorbă cu mine însumi*, paginile de teatru și de roman, au pecetea «minulescianismului», care a înscris un capitol original în literatura noastră“ (v. c.j. [Const. Goran], „Premiul Național“, în *Răsăritul*, 10, nr. 11-12, iulie-august 1928, p. 17).

Tudor Arghezi și George Bacovia vor primi, ex-aequo, acest premiu abia după șase ani, adică în 1934, când impresia multora era că vor fi mereu excluși. Acordat de însuși Carol II, prin Fundațiile Regale, el a avut o semnificație mai largă, dincolo de valoarea de 100000 lei, întrucât a înmuiat cerbicia unora, din presă și învățământ, care erau rezervați sau se împotriveau, mai cu seamă autorului *Florilor de mucigai*. Pe de altă parte, premiul fiind jumătate, prietenii acestuia l-au considerat nedreptățit. „Nedreptatea“ va fi „înlăturată“ (cum zice Galaction în *Jurnal* – v. vol. 5, Ed. Albatros, 2003, p. 14) prin Premiul Național pentru Poezie, în 1945, când ministrul Artelor era Mihail Ralea, cel care își încheiase comentariul la volumul *Cuvinte potrivite* cu fraza citată de numeroase ori de atunci: „D. T. Arghezi e cel mai mare poet al nostru de la Eminescu încoace“ (v. *Scrieri din trecut*. În literatură, ESPLA, 1957, p. 33). Bacovia va fi premiat și el, în anul următor, dar cu un premiu numit „premiu de activitate literară“ (v. *România liberă*, 4, nr. 686, 2 noiembrie 1946, p. 1). Pentru ambii, sumele primite au fost de ordinul milioanei, însă, din cauza inflației enorme, milioanele erau, cum nota cineva, „microscopice“. Promisi-

uni de premii substanțiale s-au făcut de Societatea Scriitorilor din România în 1948, an de multiple reforme, dar ele nu s-au concretizat. De vină va fi fost și concepția eronată a inițiatorilor de a le egaliza: toate opt (premiul pentru roman, pentru nuvelă, pentru studiu de critică literară, pentru un volum de versuri, pentru un roman destinat tineretului, pentru un volum de povești pentru copii, pentru o piesă de teatru, pentru o piesă de teatru pentru copii) trebuiau să fie de 200000 lei (iar mențiunile de 50000) (v. „Au fost instituite importante premii pentru cele mai bune opere literare“, în *Luptătorul*, seria 2, 3, nr. 62, 29 aprilie 1948, p. 4). 200000 lei erau echivalentul a 33-35 de salarii. Ziarul citat costa 5 lei. Ca mod de organizare, lucrurile au fost corectate în anul următor, când s-au introdus „Premiile de Stat“, cu două clase. Lista au deschis-o A. Toma, cu volumul *Cîntecul vieții* (1894-1949) și Mihail Sadoveanu, cu romanul *Mitrea Cocor*.

La începutul anilor '60, numărul premiilor se dovedește prea mic față de noile „forțe literare“ în curs de afirmare. Parțial,

această lipsă e compensată de revista *Lucașfârul*, de Uniunea Tineretului Comunist și de festivaluri, care se înmulțesc an de an. Foamea de premii se resimțea acut îndeosebi în orașele din provincie cu infiripări de activitate literară. Ca să-și păstreze elanul, provincia avea nevoie de confirmări. Îmi aduc aminte de pledoariile în această chestiune ale lui Radu Cârneli și ale unor scriitori ieșeni: intense, cu vădite accente *pro domo sua*. Ideea era că, pe lângă faptul că certifică existența talențelor, premiile justifică și existența anumitor instituții culturale, gen revistele, amenințate frecvent cu desființarea. Un premiu era un atut în relația cu autoritățile locale. Dar, ca să primești, trebuie să fii capabil și să dai, iar în Bacău, acest lucru a căutat să-l demonstreze, de la primul Festival Literar-Artistic „G. Bacovia“, revista *Ateneu*, organizatoarea acestuia. Cu schimbări de denumiri și egide, „tradiția“ instaurată atunci se menține și azi. După '90, gesturi similare fac instituții nou apărute, precum Centrul „G. Apostu“, Filiala USR și revista *Plumb*. De unde și senzația – uneori – a unei profuzii de premii.

„Steaua Dunării“ a ajuns în Gorj

În intervalul 25 septembrie - 1 octombrie 2018, Municipiul Galați a găzduit cea de a XX-a ediție a Festivalului Internațional „Serile de Literatură ale Revistei Antares“, care a reunit, sub semnul Centenarului, scriitori din țară și din Argentina, Cipru, Estonia, Franța, Israel, Palestina, Rusia, Spania și Turcia. Organizat de Filiala Sud-Est a Uniunii Scriitorilor, în colaborare cu Fundația Culturală Antares, ambele conduse de poetul Corneliu Antoniu, și Primăria Galați, festivalul a inclus în suita manifestărilor recitaluri de poezie, colocvii critice, prezentări

de carte, vizite la casele memoriale „Vasile Voiculescu“ și „Panait Istrati“ ș.a. Cu acest prilej a fost acordat, pentru prima oară, Premiul „Steaua Dunării“ al Uniunii Scriitorilor din România, dintre cei 11 nominalizați, juriul prezidat de Nicolae Manolescu optând pentru poetul, criticul și eseistul **Gheorghe Grigurcu**. Diplome de Excelență au primit, de asemenea, **Triin Somets** (Estonia), **Metin Cengiz** (Turcia), **Moaen Shalabia** (Palestina), **Jaime B. Rosa** (Spania), colegului nostru **Cornel Galben** revenindu-i Premiul pentru critică al Filialei Sud-Est a U.S.R.